

5. Ciele, nástroje a úlohy KSK v regionálnom energetickom systéme

5.1 Vízie regionálnej energetickej politiky

Vízie regionálnej energetickej politiky definujú základné priority, vytvárajúce rámec pre dlhodobý vývoj energetického systému Košického kraja a pre jeho usmerňovanie.

Základnými prioritami regionálnej energetickej politiky sú:

- **trvaloudržateľný rozvoj** (neznižovať rozmanitosť prírody a zachovať funkcie ekosystémov, uspokojovať energetické potreby súčasných a budúcich generácií)
- **maximálna nezávislosť** (od neregiónálnych zdrojov energie, od neobnoviteľných zdrojov energie)
- **maximálna bezpečnosť** (dodávok energií všetkých druhov pre konečného spotrebiteľa, decentralizácia energetických zdrojov a systémov, bezpečnosť zdrojov energie vo vzťahu k životnému prostrediu)

5.2 Ciele regionálnej energetickej politiky

Ciele regionálnej energetickej politiky smerujú k splneniu jej vízií a rozpracovávajú základné priority do konkrétnejšej podoby. Hlavné ciele sú:

5.2.1 Maximalizácia energetickej efektívnosti na strane výroby, prenosu a spotreby energií (hlavný cieľ, ktorým sú napĺňané priority bezpečnosti a trvaloudržateľného rozvoja).

Vyjadrením rastu energetickej efektívnosti budú ukazovatele zhodnocovania spotreby primárnych energetických zdrojov (ďalej PEZ), (ukazovatele mernej spotreby energií, ukazovatele premeny energie obsiahnutej v PEZ), ukazovateľ absolútnej spotreby PEZ. Vyjadrením rastu energetickej efektívnosti nemôžu byť ukazovatele založené na porovnaní, v ktorých vystupuje agregátny ukazovateľ HDP – hrubý domáci produkt.

Čiastkové ciele podľa poradia dôležitosti sú tieto:

- **maximalizácia zhodnocovania energie**
Cieľ s najvyššou prioritou, zabezpečujúci zníženie energetickej a elektroenergetickej náročnosti tvorby HDP. Preferovať sa bude taká štruktúra ekonomiky a také technológie a procesy, ktoré pridanou hodnotou maximálne zhodnotia spotrebovanú energiu.
- **maximalizácia efektívnosti pri získavaní a premenách energetických zdrojov a energií.**
Cieľ s najvyššou prioritou smerujúci k preferovaniu zdrojov energie a energetických technológií, ktoré budú s vysokou účinnosťou získavať PEZ a uskutočňovať ich energetické premeny, znižovať straty v prenose a rozvodoch energií, využívať vysokoúčinnú kombinovanú výrobu el. energie a tepla. S vysokou energetickou efektívnosťou budú využívať druhotné zdroje energie.
- **zvyšovanie energetickej efektívnosti budov a využívanie druhotného tepla v technologických procesoch**
Cieľ s vysokou prioritou, smerujúci k zvyšovaniu energetickej efektívnosti budov v bytovokomunálnej a podnikateľskej sfére a využívanie odpadového tepla z technologických procesov.

- **maximalizácia efektívnosti spotrebičov energie**

Cieľ s vysokou prioritou, smerujúci k maximalizácii úspor energií vo všetkých oblastiach života, formou používania vysokoúsporných spotrebičov el. energie a tepla, podpore používania úsporných pohonných jednotiek, dopravných prostriedkov, a nových technologicky pokročilých úsporných spotrebičov.

- **maximalizácia energetickej efektívnosti v doprave**

Cieľ s najvyššou prioritou, smerujúci k maximalizácii úspor pohonných hmôt v osobnej a nákladnej doprave, ktorý zavedie jednotnú osobnú autobusovú a železničnú dopravu s jednotnou zvýhodnenou tarifou, k odstraňovaniu duplicitnej osobnej autobusovej a železničnej dopravy, smerujúci k uprednostňovaniu železničnej nákladnej dopravy pred cestnou nákladnou dopravou, smerujúci k zvýšeniu používania biopalív a obnoviteľných zdrojov energie v doprave.

5.2.2 Zabezpečenie energetických potrieb spoločnosti na princípe trvaloudržateľného rozvoja (Cieľ, ktorým sú naplňované priority trvaloudržateľného rozvoja). Realizovaním tohoto cieľa sa má dosiahnuť efektívna a k životnému prostrediu šetrná štruktúra spotreby PEZ, znižovanie spotreby neobnoviteľných PEZ (fosílna palivá) a zvýšenie podielu výroby el. energie a tepla z obnoviteľných zdrojov.

Čiastkové ciele podľa dôležitosti sú tieto:

- **minimalizácia používania fosílnych palív**

Cieľ s najvyššou prioritou, smerujúci k zabezpečeniu zvýšenia využívania obnoviteľných zdrojov na výrobu energie, maximalizácie zvyšovania energetickej efektívnosti a k prehodnoteniu jadrového programu v Slovenskej republike.

- **minimalizácia emisií skleníkových plynov**

Cieľ s najvyššou prioritou smerujúcou k minimalizácii emisií skleníkových plynov, zavádzaním vodíkových technológií v spaľovacích procesoch a obnoviteľných zdrojov na výrobu el. energie a tepla.

- **minimalizácia ekologického zaťažovania budúcich generácií**

Cieľ s najvyššou prioritou, smerujúci k využívaniu bezodpadových technológií pri výrobe energií. Tomuto kritériu vyhovujú len obnoviteľné zdroje, v menšej miere maximalizácia energetickej efektívnosti vo výrobe energií z neobnoviteľných PEZ a znižovanie produkcie nerecyklovateľných a neodbúrateľných odpadov.

- **likvidácia ekologickej záťaže z minulosti**

Cieľ s vysokou prioritou, smerujúci k postupnému odstraňovaniu neodbúrateľných látok zo životného prostredia, ktoré sa do neho dostali pri výrobe energií z fosílnych palív.

5.2.3. Zabezpečenie zvýšenia výroby elektrickej energie a tepla z obnoviteľných zdrojov

Cieľ číslo tri, smerujúci k zabezpečeniu nezávislosti, bezpečnosti dodávok energií a zásad trvaloudržateľného rozvoja, stanovením dlhodobu bezpečnej štruktúry spotreby PEZ a zvýšením výroby el. energie a tepla z obnoviteľných zdrojov.

Čiastkové ciele podľa poradia dôležitosti:

- **podpora celoplošného a efektívneho zavádzania výroby el. energie a tepla z obnoviteľných zdrojov energie**

Cieľ s najvyššou prioritou, smerujúci k celoplošnému a rýchlemu zavádzaniu využívania obnoviteľných zdrojov energie na výrobu el. energie a tepla. Štát bude podporovať dosiahnutie tohoto cieľa ekonomickými stimulmi a prijatím priaznivého legislatívneho rámca, ktoré umožnia realizáciu tohoto cieľa. Realizácia tohoto cieľa

posilní nezávislosť regiónu od neregionálnych a zahraničných PEZ. Podporovať sa bude aj využívanie alternatívnych palív, vrátane vodíka vyrobeného pomocou obnoviteľných zdrojov energií.

- **znižovanie spotreby domácich neobnoviteľných energetických zdrojov**

Cieľ s najvyššou prioritou, smerujúci k dosiahnutiu trvaloudržateľného rozvoja postupným znižovaním využívania nekvalitného domáceho hnedého uhlia optimalizáciou jeho ťažby až do vyčistenia zásob.

Pre realizáciu navrhovaných priorít je nevyhnutné realizovať viaceré opatrenia v praxi. V nasledovnom prehľade uvádzame najdôležitejšie z nich. Prvé výzvy na predkladanie projektov je preto možné očakávať začiatkom roka 2008.

PRIORITA	Navrhované opatrenia	Nositelia projektov	Financujúce inštitúcie
Efektívne využívanie energie v súčasných aj nových budovách (vrátane udržateľného územného plánovania)	Zatepl'ovanie budov	Združenia vlastníkov bytov Samosprávy (verejné budovy) Priemysel a služby	Štátny fond rozvoja bývania (zvýhodnené pôžičky, granty na odstránenie systémových porúch) Banky - komerčné úvery Fondy EÚ Podnikatelia, samospráva – vlastné zdroje Fondy EÚ
Efektívna výroba tepla a elektriny	Inštalácia kogenerácie Izolácia tepelných rozvodov Inštalovanie energeticky efektívnejších technológií	Podnikateľský sektor Verejný sektor (obce – dodávky tepla v budovách)	Vlastné zdroje Bankové úvery Štrukturálne fondy EÚ – OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (MH SR)
Vyššie využívanie miestnych a OZE	Pilotné projekty využívania OZE v obciach a v mikroregiónoch	Obce Podnikateľský sektor	Bankové úvery Investori – externý kapitál Štrukturálne fondy EÚ – OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (MH SR)
Vzdelávanie a zvyšovanie povedomia o možnostiach úspor energie a využívania OZE	Semináre, pracovné stretnutia, poradenstvo o úsporách energie	Regionálna rozvojová agentúra KSK, MVO EC Bratislava, SIEA, VŠ, obce, SAŽP	Národný fond energetickej efektívnosti (v príprave) Program cezhraničnej spolupráce Interreg IV A Program EK „Inteligentná energia pre Európu“
Zabezpečovanie finančných zdrojov na modernizáciu energetickej infraštruktúry		Podnikateľský sektor Verejný sektor	Štrukturálne fondy EÚ – OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (MH SR) a OP Životné prostredie (MŽP)
Efektívne riadenie výroby a spotreby energie a účelná spolupráca predstaviteľov samospráv, podnikateľov a tretieho sektora	Aktualizácia regionálnej energetickej koncepcie, spolupráca miestnych aktérov	Košický samosprávny kraj	Rozpočet Košického samosprávneho kraja

5.3 Nástroje a úlohy KSK v rozvoji územného energetického systému

1. PORADENSTVO

1.1 Poradenstvo pre producentov a potenciálnych užívateľov OZE o možnostiach ich využitia na energetické účely prostredníctvom Agentúry pre regionálny rozvoj Košice n.o. alebo inej poradenskej organizácie (SIEA, ECB, COZE a i.).

- poskytovanie odborného poradenstva pri príprave projektov, vydávanie informačných a propagačných materiálov, organizovanie odborných seminárov

1.2 Informačná kampaň

- finančná podpora informačných kampaní s problematikou využívania OZE prostredníctvom regionálnych agentúr (školenia, brožúry, mediálne spoty), prostredníctvom internetu (tematicky zameraná web stránka) a regionálnych médií

1.3 Poskytovanie skúseností pri čerpaní štrukturálnych fondov EÚ pre projekty v regióne

- organizácia regionálnych seminárov za účelom výmeny skúseností pre čerpanie štrukturálnych fondov EÚ z príslušných operačných programov podporujúcich využívanie OZE

Cieľové skupiny:

- individuálni používatelia (domácnosti), obecná samospráva a správcovské spoločnosti pre oblasť využívania:

- o kotlov na spaľovanie peliet, brikiet a štiepok,
- o slnečných kolektorov na výrobu TUV a na vykurovanie
- o geotermálnych zdrojov
- o tepelných čerpadel

- poľnohospodárstvo a komunálna sféra pre oblasť lokálneho vykurovania a kogeneráciu na báze bioplynu a spaľovania pevnej biomasy,

- malí investori (skupina vlastníkov, podielnícke družstvo) – pre menšie projekty, ako je napr. výstavba malej vodnej elektrárne.

2. PODPORA A FINANCOVANIE PROJEKTOV VÝSKUMU A VÝVOJA

Z pozície KSK sa odporúča podpora a financovanie projektov výskumu a vývoja v nasledovných okruhoch problémov:

- výskum a vývoj techniky a technológií spracovania, energetického využívania a pestovania biomasy na energetické účely,
- výskum a vývoj výroby bioplynu a jeho využitie, so zameraním na ekonomicky reálne pestovanie poľnohospodárskych plodín na ornej pôde, vhodných ako komponenty pre výrobu bioplynu a biopalív,
- modelové technologické postupy pestovania a zberu vybraných energetických a priemyselných plodín,
- výskum a vývoj techniky a technológií, zameraných na využívanie solárnych, geotermálnych zdrojov energie a tepelných čerpadel, na výroby biopalív

Cieľové skupiny:

Vysoké školy, výskumno-vedecké ústavy, poľnohospodárske podniky, investori so záujmom o energetické využívanie OZE v regióne KSK

3. PODPORA JESTVUJÚCICH PROJEKTOV A NOVÉ PILOTNÉ PROJEKTY

3.1 Podpora vybudovania malých demonštračných systémov na výrobu tepla a elektriny

Program podpory by mal pozostávať z čiastočnej podpory vybudovania malých demonštračných systémov na výrobu tepla a elektriny s prípadnou účasťou VÚC. Ľahšia implementácia nových technológií si vyžaduje realizovať pilotné, resp. demonštračné projekty prioritných druhov OZE – solárnej, geotermálnej energie, biomasy a energie prostredia.

3.2 Vyhodnotenie bežiacich projektov a ich aplikácie

3.3 Priama podpora formou štátnej podpory

V podmienkach VÚC odporúčame stanoviť podmienky štátnych podporných programov formou priamych podpôr, napr. na:

- pestovanie energetických plodín a rýchlorastúcich drevín pestovaných na nevyužívanej ornej pôde a iných menej kvalitných plochách,
- investície do zariadení na využívanie OZE formou obnovy, modernizácie alebo výstavby,
- využitie poľnohospodárskej biomasy na výrobu tepla, elektriny, bioplynu a biopalív,
- využitie dendromasy z poľnohospodárskeho pôdneho fondu (PPF) - program na likvidáciu náletových zalesnených plôch,

3.4 Zohľadnenie energeticky významných a inovatívnych projektov v ÚPN VÚC

Úlohy:

V každom okrese VÚC podporiť pilotný projekt na energetické využívanie OZE.

Podporené by mali byť najmä tie projekty, ktoré sa týkajú zariadení v správe KSK a riešia modernizáciu energetických technológií, napr.:

- obnova kotolní v školách, nemocniciach a iných verejných budovách, vykurovaných uhlím, koksom, zemným plynom, olejom,
- realizácia úsporných energetických opatrení a inovácia zariadení s nízkou energetickou účinnosťou,
- výroba a príprava paliva (drevených peliet) pre tieto kotolne a iných záujemcov.

Pri podpore OZE odporúčame orientovať sa na zavádzanie už overených energetických technológií. V súčasnosti neodporúčame podporovať napr. fotovoltaičné systémy, kde sa očakáva v najbližšom období značný pokles cien v dôsledku zvýšenia svetovej produkcie a účinnosti fotočlánkov.

Cieľové skupiny:

Školy, sociálne a kultúrne zariadenia, obecné úrady, nemocnice a iné objekty v správe VÚC

4. MEDZINÁRODNÉ PROGRAMY

4.1 Zapojenie sa do medzinárodných programov a nadviazanie kontaktov

V oblasti medzinárodných programov je dôležité efektívne zapojenie sa VÚC do medzinárodných programov v rámci EÚ aj mimo EÚ:

- prostredníctvom družobných miest a krajov,
- prostredníctvom medzinárodných projektov MH SR, MP SR a MŽP SR,
- prostredníctvom operačných programov NSRR SR,
- prostredníctvom osobitných energetických programov EÚ,
- prostredníctvom programov cezhraničnej spolupráce a Iniciatív Spoločenstva,
- prostredníctvom energetických programov zahraničných finančných inštitúcií a štátov, ktoré nie sú členmi EÚ (USA, Švajčiarsko, ...)

4.2 Spolupráca so zahraničnými inštitúciami

Nadviazať spoluprácu na plnohodnotnej úrovni so zahraničnými inštitúciami, ktoré boli zriadené v nadväznosti na dokumenty EÚ, v súvislosti so stavom využívania obnoviteľných zdrojov energie, zaznamenávajúcích v svetovom meradle prudký rozmach

4.3 Analýza stavu využitia OZE na úrovni VÚC a porovnávanie so stavom okolitých krajín a v iných VÚC zo Slovenska

Pravidelne analyzovať využiteľný potenciál OZE na všetkých relevantných úrovniach pri rešpektovaní požiadaviek, vyplývajúcich z národných a európskych dokumentov. Vzhľadom na závislosť miery využiteľného potenciálu od stupňa rozvoja technológií pre jednotlivé obnoviteľné zdroje energie je nutné regionálny potenciál OZE aktualizovať v pravidelných intervaloch.

Úlohy:

- určovať prioritné oblasti a definovať projekty s podporou VÚC
- monitorovanie využívania finančnej pomoci z eurofondov v regionálnom energetickom systéme a v komunálnej sfére

5. LEGISLATÍVNE OPATRENIA

5.1 Návrhy a podpora legislatívnych opatrení na zavedenie a ekonomické zvýhodnenie OZE

Definovanie konkrétnych kompetencií VÚC v oblasti energetiky:

- v našom materiáli je analyzovaná potreba nových legislatívnych opatrení pre naštartovanie trhu s OZE a jeho zatriaktívnenie pre podnikateľské subjekty a banky. Z pozície VÚC je potrebné zasadiť sa o legislatívne zapracovanie nasledovných opatrení :
- dlhodobá garancia pevných výkupných cien energie, vyrobenej z OZE,
- podpora prijatia samostatného zákona o podpore rozvoja OZE,
- podpora dĺžky regulačného obdobia pre cenovú reguláciu výroby elektriny, vyrobenej z OZE na min. 12 rokov,
- návrh regulácie cien biomasy v súvislosti s ich neúmerným nárastom v poslednom období.
- založenie štátneho fondu OZE na investičnú podporu (viazanú na ukončenie diela) environmentálne šetrných technológií na vykurovanie a ohrev vody pre byty a domy fyzických osôb (kotly na biomasu, solárne systémy, tepelné čerpadlá, výroba elektriny a tepla z biomasy a bioplynu)
- podpora zintenzívnenia vzdelávania a osvetu s problematikou OZE na stredných a na základných školách – inovácia učebných osnov.

Niektoré navrhnuté opatrenia a úlohy presahujú kompetencie samosprávneho kraja, preto zodpovednosť za ich splnenie spočíva na centrálnej štátnej správe, miestnej samospráve, podnikateľských subjektov a neziskovom sektore.